

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnterpreteerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend. Het betreft hier de risico-inventarisatie per juni 2018. De risico's zijn hetzelfde als bij de jaarrekening 2017. Dit geldt ook voor de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit omdat het tijdstip van opmaken van de jaarrekening 2017 kort zit op het tijdstip van opstellen van de begroting 2019.

De tien, in financiële zin, grootste risico's zijn opgenomen in de volgende paragraaf.

De raad heeft op 26 mei 2015 (RB2015-030) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1 en een zekerheidspercentage van 80% te hanteren bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Ook is besloten om bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit, naast de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit te betrekken.

Uit het risicoprofiel volgt dat met een bedrag van € 11.385.000 met 80% zekerheid alle risico's financieel kunnen worden afgedekt. De omvang van het weerstandsvermogen (de algemene reserve plus de onbenutte belastingcapaciteit) is, € 22.717.000. Dit resulteert in een ratio voor het weerstandsvermogen van 2,00.

Risicoprofiel

In het onderstaande overzicht staan de 10 risico's met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

In dit overzicht staat, in afwijking van eerdere risicoprofielen, geen risico opgenomen voor de grex De Draai. Voor de Draai bestaan weliswaar risico's maar de financiële inschatting van deze risico's is lager dan de verwachte Netto Contante Waarde na de laatste herziening (circa € 7,0 mln positief). De risico's bestaan eruit dat de index voor de kosten en opbrengsten slechter zal zijn dan waarmee in de 9e herziening is gerekend en dat woningen later gerealiseerd worden dan verwacht (afzetrisko).

Hierbij is wel op te merken dat eventuele veranderingen in de toekomst zoals bijvoorbeeld een flink stijgende rente of een economische recessie een groot effect kunnen hebben op de financiële uitkomsten van een grex als de Draai. Als dergelijke veranderingen zich voor gaan doen zal dat leiden tot een verzwaring van het risicoprofiel.

Risico	Kans	Financieel gevolg
Jeugdzorg Het risico bestaat dat het beschikbare budget voor Jeugdzorg, een open einde regeling, niet toereikend is voor de vraag naar jeugdzorg bij inwoners. Er is een plan onderhanden om de kostenontwikkeling van de jeugdzorg bij te sturen maar de kans is er dat de benodigde uitgaven de beschikbare budgetten overschrijden. De inschatting van de maximale omvang van een mogelijke overschrijding van de beschikbare budgetten bedraagt in totaal voor 2 jaren circa € 7 mln. De kans dat dit maximale budgettaire tekort zich ook daadwerkelijk voor gaat doen wordt op 50% ingeschat.	50%	max.€ 7.000.000
Garantstelling warmtenet Garantstelling aan HVC. In 10 jaar 2.500 woning equivalenten aan te sluiten op warmtenet. € 1.000 per woningequivalent die minder dan 2.500 wordt gerealiseerd te betalen aan HVC	50%	max.€ 2.500.000

<p>Zieke bomen</p> <p>Tot op heden worden kosten die verband hebben met zieke bomen (kappen en nieuwe bomen planten e.d.) gedekt uit beschikbare budgetten. Doordat nu zoveel bomen ziek worden (nieuwe ziekten die zich nu ook in Heerhugowaard laten zien) is de kans groter geworden dat te maken kosten om bomen te kappen en vervangen niet meer gedekt kunnen worden uit de reguliere budgetten. De nieuwe risico-inschatting is gebaseerd op het huidige beleid en de huidige inzichten over (mogelijke) aantallen zieke bomen in de gemeente. Hierbij is betrokken de uitbreiding van het budget in de begroting 2014.</p>	50%	max.€ 1.000.000
<p>Garantstellingen</p> <p>De gemeente heeft zich garant gesteld voor financiering van andere organisaties. Een voorbeeld is de garantstelling voor de financiering van de HVC. De exploitatie van de HVC staat onder druk. Dit verhoogt het risico dat aanspraak wordt gemaakt op de afgegeven garantie.</p>	50%	max.€ 1.000.000
<p>Sanering Vanadium</p> <p>Bij de herinrichting van de Rivierenwijk is duidelijk geworden dat het in het verleden gebruikte slakkenzand verontreinigd is met de stof Vanadium. Voor de kosten van sanering, bij vooral de Rivierenwijk, over de periode 2017 t/m 2020 wordt een reserve gevormd van € 2,5 mln. Pas vanaf 2025 staan werkzaamheden ingepland waarbij het risico bestaat dat sanering nodig is van verontreinigd slakkenzand. De omvang van dit risico wordt met de huidige kennis op maximaal € 4 mln ingeschat</p>	10%	max.€ 4.000.000
<p>Gemeenschappelijke regelingen</p> <p>Begrotingsoverschrijdingen bij gemeenschappelijke regelingen worden doorbelast aan de gemeente Heerhugowaard. Naast het afzonderlijk in het risicoprofiel opgenomen risico voor de gemeenschappelijke regeling WNK bestaat dit risico ook bij andere gemeenschappelijke regelingen zoals de GGD, RHCA en de veiligheidsregio.</p>	80%	max.€ 500.000
<p>De Vaandel</p> <p>Het totale gebied de Vaandel is, afhankelijk van de staat van exploitatie opgesplitst in diverse onderdelen. Het deel in exploitatie (BIE) en de delen niet in exploitatie (NIEGG). Deze niet in exploitatie genomen gronden staan verantwoord onder de materiële vaste activa (MVA). Daarnaast is ook nog grond verantwoord onder de MVA waar nog geen concreet plan voor is. Deze laatste gronden staan gewaardeerd voor de agrarische waarde.</p> <p>Voor de BIE is geen risico opgenomen in het risicoprofiel omdat de 8e herziening een positieve Netto Contante Waarde (NCW) laat zien van € 760.000. De ingeschatte risico's zijn op te vangen binnen deze positieve NCW.</p> <p>NIEGG Noord:</p> <p>Indien het opstel terrein en de daarbij behorende voorzieningen en bebouwing niet ontwikkeld zullen worden dient er ca. 3 ha naar de MvA overgeheveld te worden. De te hanteren waarde zal dan € 5 P/M2 zijn, de agrarische waarde. Het risico van deze waarde mutatie is € 430.000 (verschil tussen boekwaarde en agrarische waarde).</p> <p>NIEGG Zuid:</p> <p>In het meest negatieve geval dienen de gronden in zijn geheel overgezet te worden naar de MvA. Er zal dan ca. 2,6 ha worden uitgenomen en naar de MvA worden overgeheveld. De te hanteren waarde zal dan € 5 P/M2 zijn, de</p>	50%	max.€ 800.000

agrarische waarde. Het risico van deze waarde mutatie is € 370.000 (verschil tussen boekwaarde en agrarische waarde).		
WMO Het risico bestaat dat de beschikbare budgetten voor individuele voorzieningen, zorg in natura en persoonsgebonden budgetten niet toereikend zijn voor de vraag onder inwoners.	50%	max.€ 750.000
BUIG Toegekend budget inkomensdeel WWB niet toereikend. Dit budget houdt niet gelijke tred met de ontwikkeling in het aantal klanten.	70%	max.€ 500.000
Algemene uitkering De hoogte van de algemene uitkering is van jaar tot jaar geen vast gegeven en kan variëren	70%	max.€ 500.000
Totaal grote risico's		€ 18.550.000
Overige risico's		€ 44.549.000
Totaal alle risico's		€ 63.099.000

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 63.099.003 -) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De uitkomst van deze simulatie is dat, bij een zekerheid van 80% met een bedrag van € 11.385.000 de risico's kunnen worden afgedekt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de onbenutte belastingcapaciteit. De algemene reserve in de balans ultimo 2017 (jaarrekening 2017) is € 20.173.000.

Bij de besluitvorming over de resultaatbestemming 2017 worden mutaties in de algemene reserve voorgesteld. Na verwerking van deze mutaties bedraagt de beschikbare algemene reserve € 22.279.000. De onbenutte belastingcapaciteit is € 438.000. Dit resulteert in een beschikbare weerstandscapaciteit van € 22.717.000.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de gewenste weerstandscapaciteit met de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen:

Ratio weerstandvermogen	=	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 22.717.000	=	2,00
----------------------------	---	-------------------------------------	---	--------------	---	------

Benodigde weerstandscapaciteit	€ 11.385.000
-----------------------------------	--------------

De raad heeft op 26 mei 2015 (RB2015-030) besloten een streefwaarde voor de ratio weerstandsvermogen te hanteren van 1,1.

Kengetallen

Naar aanleiding van de vernieuwing in het BBV zijn alle gemeenten vanaf begrotingsjaar 2017 verplicht een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Deze cijfers geven uw raad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen van de gemeente. Ook moet er in de begroting een toelichting worden gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Omdat het voor gemeenten bijna niet mogelijk is om eigen normen te formuleren heeft de Provincie op 30 november 2015 een brief naar de gemeente gestuurd met een mogelijke categoriale indeling voor deze normen. Deze categoriale indeling is in deze begroting overgenomen om een oordeel te kunnen vormen over de gepresenteerde kengetallen.

Begroting 2017 Kengetallen	Verloop van de kengetallen						Indeling kengetallen provincie		
	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	53,12%	53,64%	51,04%	52,37%	49,19%	40,60%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52,50%	53,08%	50,54%	51,90%	48,76%	40,20%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	46,15%	44,15%	42,94%	39,29%	39,02%	41,61%	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	4,05%	1,09%	1,94%	1,26%	0,71%	1,52%	>0%	0%	<0%
Grondexploitatie	38,36%	32,78%	25,81%	23,05%	21,55%	15,83%	<20%	20-30%	>35%
Belastingcapaciteit	90,46%	92,49%	96,53%	96,53%	96,53%	96,53%	<95%	95-105%	>105%

Schuldquote:

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig.

De netto schuldquote voor de gemeente is voor de begroting 2019 bijna 51% hetgeen ruimschoots onder de 90% is, waarmee de uitkomst in categorie A als zeer gunstig wordt bestempeld. De verwachting is dat de schuldquote de komende jaren verder zal dalen omdat de leningenportefeuille langzaam zal worden afgebouwd.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

Omdat bij verstrekte leningen onzekerheid bestaat of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is min of meer gelijk aan die van de netto schuldquote. Dit omdat de gemeente bijna geen leningen heeft uitstaan, alleen leningen in het kader van de starterswoningen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen voor de gemeente is voor de begroting 2019 bijna 50% hetgeen ruimschoots onder de 90% is, waarmee de uitkomst in categorie A als zeer gunstig wordt bestempeld.

Solvabiliteit:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.

De verwachting is dat de solvabiliteitsratio van de gemeente voor het begrotingsjaar 2019 uit zal komen op ongeveer 43%. De gemeente komt nog uit in categorie B, hetgeen een verhoogd risico bestempeld. De verwachting is dat de solvabiliteit op de lange termijn jaren zal stijgen richting categorie A. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door het afnemen van de schuldpositie van de gemeente.

Structurele exploitatieruimte:

Dit cijfer drukt uit welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De indexcijfer geeft aan dat de gemeente voor de gehele begrotingsperiode een structureel positieve exploitatie heeft. De jaarrekening van de gemeente geeft een structureel positief beeld van de exploitatieruimte.

Grondexploitatie:

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Voor de begroting 2019 zal het kengetal voor de grondexploitaties uitkomen rond de 26%. Het cijfer grondexploitatie van 20 % of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Door het aantrekken van de woningmarkt zal de komende jaren de boekwaarde van de grondexploitaties omlaag gaan. Dit heeft een positief effect op het kengetal en de verwachting is dat deze dan ook naar categorie A gaat.

Belastingcapaciteit:

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage hoog ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze.